

медичного страхування України.

Вищезазвані напрями модернізації системи оподаткування України є вагомим чинником стабільного економічного розвитку національної економіки, підвищення її внутрішньої і зовнішньої конкурентоспроможності, сприяння подальшого розвитку євроінтеграційного курсу України.

Список використаних джерел:

1. Лютий І., Тропіна В. Концепція реформування податкової системи України та конкурентоспроможність національної економіки // Економіка України. — 2007. — № 8. — С. 19-27.
2. Лютий І. Ефективність податкової політики // Науковий вісник Національного університету ДПС України. — 2008. — № 2. — С. 26-31.
3. Верналій З. Особливості податкової політики України на сучасному етапі // Науковий вісник Національного університету ДПС України. — 2008. — № 2. — С. 20-25.
4. Мельник П. Наукове забезпечення модернізації податкової системи України // Науковий вісник Національного університету ДПС України. — 2008. — № 2. — С. 5-11.

***Annotation.** The main trends of development of the Ukrainian tax system are researched in the article. The role of tax policy in successful development of the national economy and enhancing its competitiveness is defined.*

***Key words:** taxes, system of taxation, tax policy, competitiveness, national economy.*

УДК 316.334.55: 351.858: 35.075.5

*Юшин С. О., д.е.н., професор
ННЦ «Інститут аграрної економіки» УААН*

ВІДТВОРЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ: ІНДОКТРИНАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Сучасний розвиток сільського господарства у багатьох випадках сприймається як об'єкт технократичного впливу на основі інвестованих інновацій у формі нарощування перетворених матеріальних ресурсів. При цьому забувають класичну думку про те, що усі технічні засоби - це є органи людського

мозку, уречевлена сила знань. Тому розвинутими країнами світу соціальний капітал визначений як основа національного сталого розвитку.

Ключові слова: соціалізація, управління, сільське господарство.

Аристотель колись визначив людину як істоту суспільну. Але ж раб, на його думку, відносився до знарядь, що говорять. І свою систему поглядів він базував на тезі: краще, щоб селяни були рабами. Цей імператив діяв протягом тисячоліть з огляду на те, що у першій половині XIX ст. сільське господарство США та Російської імперії ще здійснювалося з використанням праці рабів. Із ліквідацією рабовласництва перед людством відкрилися перспективи гармонійного розвитку цивілізованих особистостей.

У XIX ст. почав розгортатися соціальний рух. У 1834 р. за ініціативою Р.Оуена у Англії був створений Великий національний союз тред-юніонів, який відкрив еру професійних об'єднань. У Європі відбувся Комуністичний Інтернаціонал. К.Маркс опублікував «Капітал», де соціалізація визначалася «наріжним каменем» цивілізаційного розвитку. У 1919 р. була утворена й Міжнародна організація праці (МОП). У 1948 р. ООН прийняла Загальну декларацію прав людини, а у 1969 р. - Декларацію соціального прогресу та розвитку. У 1996 р. Європейським Союзом (ЄС) була прийнята Європейська соціальна хартія (переглянута) (ETS № 163), що була ратифікована Верховною Радою України у 2006 р. (Закон № 137). У 2001 р. ще був запроваджений Міжнародний стандарт «Соціальна відповідальність (SA8000:2001)». Україна вже прискорила перехід на міжнародні стандарти соціальної спрямованості.

Визначальні координати соціалізації України містяться у її Конституції. У 2000 р. був прийнятий Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». Завдання нарощування соціального капіталу у сільському господарстві поставлене ще у 1990 р. Законом України «Про пріоритетність соціального розвитку села та АПК у народному господарстві. Надалі з цього приводу приймалося чимало правових актів. Але позитивних зрушень у даній сфері не спостерігалось. З метою подолання такого стану речей, Державною цільовою програмою (ДЦП) розвитку українського села на період до 2015 року (затверджена постановою Кабінету Міністрів України № 1158 від 19,09.2007 р.) була узята орієнтація на впровадження соціальних стандартів та нормативів у сільській місцевості. І дослідження нарощування соціального капіталу як визначальна індоктринація заходів із вдосконалення державного управління сільським господарством - актуальна наукова задача.

Саблук стверджує, що подальший розвиток сільського господарства України повинен базуватися на використанні ментального (тобто соціалізованого до чільних національних умов) потенціалу сільських трудівників

[1]. У такому контексті, його думка перекликається із висновками відомих вчених економістів і соціологів, до яких, у першу чергу, відносяться Г.Мінцберг [2], П.Бурд'є [3], Дж.Коулман [4], Т.Парсонс [5] та інші. Висновок один - розвиток сільського господарства є неможливим без попереднього зростання галузевого соціального капіталу.

Мета даного дослідження — з'ясування теоретичної сутності поняття «соціальний капітал» у контексті актуалізації формування правових передумов розвитку сільського господарства України.

На сьогодні у науковій літературі з'явилося багато складних понять які координуються із поняттям «капітал» - «інтелектуальний», «людський», «соціальний» тощо. Зрозуміло, «капітал» у такому словосполученні є іменником, а інші складові - його прикметниками Проте ні один з авторів цих словосполучень поки не спромігся зв'язати своє розуміння «капіталу» з класичним визначенням того ж К.Маркса (рисунок).

Тут варто згадати влучне висловлювання П.Друкера: між менеджментом та менеджментом бізнесу така ж різниця, як між медициною та акушерством [15, с.21]. І якщо замінити поняття «менеджмент» поняттям «капітал», а далі замість «бізнес» підставити «соціальний», то «соціальний капітал» має бути органічною складовою капіталу взагалі. В іншому ж разі унеможлиблюється практичне застосування цього поняття у вирішенні соціальної проблематики.

У розумінні Г.Мінцберга, соціалізація - це процес, за допомогою якого новачок вивчає систему цінностей, норм і обов'язкових моделей поведінки суспільства (організації чи групи, у які він збирається увійти). Й тут доречно підкреслити, що молода українська держава (як сукупність певного апарату чиновників) на сьогодні проходить етап своєї соціалізації. Це важливо тому, що держава є суверенним власником, органи якої (стаття 13 Конституції України) також здійснюють права власника щодо ключових національних природних ресурсів (земля, її надра, вода тощо). Не тільки держава виховує народ, а й народ виховує державу. Тому індоктринації (виховання) як процес оволодіння організаційними нормами притаманні будь-які особистості, і у т.ч. ті особистості, які уособлюють у собі державу (її службовці усіх рангів). До речі, саме це є й визначальною цивілізаційною місією демократії.

Т.Парсонс розглядає соціальні системи через їх стани та взаємодії. А для П.Бурд'є соціальний капітал - дієве володіння мережею зв'язків, які можливо мобілізувати або хоча б показати. Дж.Коулман визначає соціальний капітал як суспільне благо, яке має полегшувати дії акторів (індивідів чи корпорацій) всередині структури на основі певних ефективних норм, що спонукатимуть їх на пожертву своїми інтересами заради інтересів колективу. Перетинання з положеннями К.Маркса тут є з огляду на тезу, що «капітал» слід розглядати,

перш за усе, не у контексті речових його виразів, а у контексті суспільних відносин. Але ж тоді варто дослідити «соціальний капітал» також з позиції кількісного виміру його масштабу із плюс-мінус змінами, диверсифікації за рівнями (до індивідів), форм розширеного відтворення, мінімальної норми, процесів обміну. Бо інакше «соціальний капітал» є категорією, яка більше відноситься до інформаційних процесів. Тим більше що П.Бурд'є позиціонує «соціальний капітал» та «економічний капітал» із «символічним капіталом».

Конституція України:	
Стаття 1. Україна є соціальна держава. Стаття 3. Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю; Стаття 13. Держава забезпечує соціальну спрямованість економіки.	
К.МАРКС:	
капітал - командування над несплаченою працею; висхідний пункт капіталу - товарний обіг; накопичення капіталу - відтворення його у розширеному масштабі; суспільний капітал дорівнює сумі індивідуальних капіталів; при даному розвитку існує певна мінімальна норма вкладення капіталу; капітал - це не річ, а певна, суспільна, що належить відповідній історичній формації суспільства виробнича відносина, яка міститься у речі і надає цій речі специфічний суспільний характер	
Г.МІНЦБЕРГ:	
індоктринація (виховання) - процес оволодіння організаційними нормами (проектний параметр, за допомогою якого організація для власної вигоди офіційно соціалізує, або ж готує до життя у колективі, своїх членів); соціалізація - це процес, за допомогою якого новачок вивчає систему цінностей, норм и обов'язкових моделей поведінки суспільства (організації чи групи, у які він збирається увійти)	
Дж.КОУЛМАН:	
соціальний капітал – суспільне благо, що включає у себе множину різних складових, які: 1) складаються із декількох соціальних структур; 2) полегшують певні дії акторів (індивідів чи корпорацій) всередині структури; ефективна норма (що спонукає на пожертву своїми інтересами заради інтересів колективу) створює потужну форму соціального капіталу	
Т.ПАРСОНС:	
соціальні системи — системи, що утворюються станами та процесами соціальної взаємодії між діючими суб'єктами	
П.БУРД'Є;	
соціальний капітал - дієве володіння мережею родинних (чи іншого роду) зв'язків, які можливо мобілізувати або хоча б показати	
впровадження соціальних стандартів та нормативів у сільській місцевості	
Державна цільова програма розвитку українського села до 2015 року (постанова Кабінету Міністрів України № 1158, 2007 р.)	

Рис. Загальна схема теоретичного простору «соціального капіталу» у рамках правових засад соціальних зобов'язань держави в Україні

Розвиток сільського господарства у значній мірі залежить від рівня соціальної індоктринованості державного управління, яке повинно не тільки у деклараціях й правових актах визнавати пріоритетність соціального розвитку галузі, а й на практиці додержуватися тих соціальних стандартів, які вже є національним законодавством України.

До перспектив даного дослідження відноситься розширення його рамок до конкретизації поняття «соціальний капітал» з позиції кількісного виміру його масштабу із плюс-мінус змінами, диверсифікації його за рівнями (від держави, регіонів, галузей і підприємств до окремих індивідів), розширеного (екстенсивно-інтенсивно) відтворення, мінімальної норми й процесів обміну.

Список використаних джерел:

1. Саблук П.Т. Розвиток земельних відносин в Україні. — К.: ННЦ ІАЕ, 2006. — 527 с.
2. Мінцберг Г. Структура в кулаке: создание эффективной организации / Пер. с англ. — СПб: Питер, 2001. - 528 с.
3. Бурдье П. Начала, пер. с фр. М., 1994. 288 с.
4. Коулман Дж. Капитал социальный и человеческий // Общественные науки и современность. — 2001. — 2003. — С.4-18.
5. Парсонс Т. Система современных обществ / Пер. с англ. Л.А. Седова и А.Д. Ковалева. Под ред. М.С. Ковалевой. — М.: Аспект Пресс, 1998.-270с.
6. Маркс К. Капитал. Т.1 / К.Маркс и Ф.Энгельс. Соч. Изд. 2-е, т.23. — М.: Госполитиздат, 1960. — 790 с.
7. Маркс К. Капитал. Т.2 / К.Маркс и Ф.Энгельс. Соч. Изд. 2-е, т.24. — М.: Госполитиздат, 1961. — 582 с.
8. Маркс К. Капитал. Т.3 / К.Маркс и Ф.Энгельс. Соч. Изд. 2-е, т.25, ч.2. — М.: Госполитиздат, 1962. — 471 с.
9. Друкер, Питер, Ф. Задачи менеджмента в XXI веке.: Пер. с англ.: — М.: Издательский дом «Вильямс», 2003. — 272 с.

***Annotation.** The contemporary development of agriculture in many instances is received as the mechanical object of technocratic action on the basis of the invested innovations in the form of the growth of the converted material resources. In this case they forget classical thought, that technical equipment - these are the organs of human brain, the personified in the thing force of knowledge. Although in the developed countries social capital is already defined as the basis of national steady development.*

***Key words:** socialization, control, agriculture.*